

L'ART DEL PAGÉS

SECCIO D'AGRICULTURA PRACTICA.

Un nou taronjer.

En Italia s'ha introduhit un nou taronjer del extrem Orient, que se cultiva ab extraordinari éxit y científicament s'anomena *Citrus Daidai*, la mandarina del Japó, que te propietats no conegudas en las varietats ordinarias. Lo fruyt es un poch mes gros que la mandarina usual y un poch mes rodó; la pulpa es tendra, d'un gust dols y ab una delicadesa punta d'amarch, y la pell rugosa y de color taronja clar. Al menjar aquesta mandarina se trova son major mérit, que es lo de ser estéril, es á dir, que está completament desprovehida de las llevors amargas de las mandarinas ordinarias y de las demás varietats de taronjas.

La planta es nana, y solament al cap de molts anys alcanza la alsada de 1 metro á 1'50; es molt fructífera per jove que siga. En distins establiments del Nort d'Italia poden veure 's exemplars, plantats en petits vasos de 15 centímetros de diámetro, que vegetan admirablement y se cobreixen de flors y de fruyts.

Lo cultiu no requereix cuidados especials, y no se diferencia del que se dona á las demás varietats.

Las pedras de molí.

(Continuació.)

Quan se fa una demanda de molas á las casas que las proporcionan es indispensable indicar ab exactitut :

- 1.er Lo diámetro de las pedras.
- 2.^{on} Lo rayonat que han de tenir, es á dir: si han de girar cap á la dreta ó cap á la esquerra. Se diu á la dreta quan roda en la mateixa direcció que las agullas d' un rellotge.
- 3.er La classe de treball á que se las destina; si la moltura ha de ser alta, mitjana ó baixa, si 'ls blats que s' han de moldre son durs ó tous.

4.^{rt} Si las molas deuen servir pera remoldre.

5.^{nt} Lo diámetro dels ulls.

Pera produhir bona farina y conservar las pedras en bon estat es necessari tenir en compte:

- 1.er Deu estar ben equilibrada la pedra volandera.
- 2.^{on} La solera deu estar en tota la superficie ben plana.
- 3.er Pera que 'l blat pugua penetrar entre las dos pedras, es precis donar á la volandera la suficient entrada ó desnivell, pera que un grá de blat al entrar en las pedras pugua donar la volta sobre si mateix. Eixa entrada ó desnivell va disminuhint fins el molient que es ahont deu terminar. Unas pedras sense entradas y treballant de pit donarian farina recalentada, mal acabada, y de inferior qualitat.

4.^{rt} Lo pit y ante pit de las pedras fins lo molient deuen estar perfectament picadas ab un martell plá y si possible fos deuen quedar llisas.

5.^{nt} Lo molient deu estar ben plá avans de picarla, lo picat se fá lleugerament ab un martell d' acer fos, de tall ben afilat. Los molients deuen juntar perfectament un ab altre sens deixar buyts: deurán conservarse sempre ab la mateixa superficie.

Las pedras se pican per petits talls que se fan entre 'ls raigs y en lo mateix sentit d' aquestos. Per lo regular se donan de 6 á 8 talls en cada centímetre.

6.^é Sempre que siga necessari deuen picarse las pedras.

7.ª Pera las pedras de 1,^m 30 de diámetro lo molient no deu tenir mes de 0,^m 18 d' ample.

8.ª Lo molient es la part principal de la pedra y la que un moliner intelligent ha de conservar y cuidar ben bé, donchs es la que neteja 'l segó y acaba la farina. En quant al centro de la pedra fins al molient, pera produhir bona farina no deu fer mes que comprimir, aixafar y trencar lo grá sense fer malbé lo segó.

9.ª Los raigs deuen conservar sempre la mateixa fondaria, que es de 5 á 6 milímetros aproximadament; pera enfondirlos es bó servirse de martells que tingan lo tall un poch gastat. L' ample del solch es de 25 milímetros, lo fondo ab una pendent regular. La part plana que hi ha entre los solchs es de 50 milímetros.

10. Las pedras, menos la entrada de la volandera (es á dir, menos la part entre l' ull y 'l molient de la volandera) he dit que han de estar perfectament planas, pera assegurar-sén han de passar sovint per sobre una regla untada ab mangra. Es preferible usar las placas de ferro ditas de comprobació de superficies de pedras (las quals están construidas per adaptarse á pedras de cualsevol diámetro) que no 'l regle, donchs las moías que han sigut aplanadas per lo regle están cubiertas de protuberancias, per mes cuidado que s' hagi posat en la execució del treball. La causa está en que lo regle no cubreix mes que una petita porció de la superficie en lo moment d' aplicarla.

Las placas de comprobació cubreixen á la vegada la extensió de la mola ó pedra, y per aquesta manera poden descubrirse instantáneament y sens errar totas las desigualtats. Ditas placas no son atacadas per la humitat, se gastan molt poch ab l' ús, y poden servir molt temps sense necessitat de recomposició, ni de tenir que ajustarlas de nou. La superficie de la placa deu cubrirse molt lleugerament ab oli y mini, y quant s' ha posat sobre la mola ó pedra, se li imprimeix un lleuger moviment proximament de mitja pulgada per tots costats. Treta la placa las protuberancias y desigualtats de la superficie de la mola quedan molt visibles.

Las placas grans están provehidas de forats en los costats pera rebre los gracons que solen emplearse pera alzar las moías, de manera, que pугan ser suspesas ó giradas per la grua cuant s' aplica á las superficies de las moías.

He dit que dehuen taparse las cavitats de las molas ó 'ls buyts que ofereixen las junturas ó unions de las pedras per efecte del ús, las quals perjudican á la moltura. Pera tapar aquestas cavitats y buyts, se recomana lo ciment especial americá ó bé la següent barreja:

Alúm.	1'200 kilos
Siley en pols.	0'600 »
Sosa.. . . .	0'200 »
Sofre en pols.	0'200 »
Resina.	0'100 »

Se fon l' alúm ab la sosa en un recipient de fundició untat previament ab seu. Quant l' alúm y la sosa se troben en estat líquit, se barrejará lo siley en pols (pedra foguera) lo sofre y la resina, tenint cuidado de fer fondre avans en una olleta de terrissa y separadament lo sofre y la resina. Deu remourers la massa fins que lo líquit presenti alguna consistencia. En aquet estat podrá emplearse tenint compte de netejar las cavitats avans de omplirlas ab aquet ciment ó mástich.

Las pedras s' assentan: en las entalladuras de las vigas de fusta en que s' apoyan, en las de las placas de fundició si es d' aquesta materia lo bastiment, ó en las de mampostería si está construhit ab aquestos materials, cosa molt rara, donchs es mala base. En los de bastiment de fusta ó fundició ben disposats, se anivellan las pedras ó molas per medi de tres ó quatre grans cargols verticals que atravessan l' assiento de la pedra, y se centran per altres tres ó quatre que atravessan horizontalment la part superior de la entalladura.

Pera evitar escapadas de blat mólt per entre las pedras y l' assiento d' ellas se enguixa després de nivelladas y centradas. Los forats que hi ha entre las pedras y 'l bastiment se tapan ab fusta y guix.

L' espay anular que hi ha entre la pedra y lo guarda pols deu tenir uns cinch centímetros, y la distancia desde la part superior de la pedra fixa ó solera y lo fondo del espay anular deu ser molt petita, uns cinch centímetros. La pendent del canal de sortida del grá mólt, deu ser de trenta y tants milímetros á 45 graus.

(Continuará)

G. J. DE GUILLEN GARCÍA.

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Enosótero.—Mentres se reabilita lo despatx dels Srs. Alomar y Uriach, la venda del conservador de vins. *Enosótero*, s' ha traslladat al mateix carrer de Moncada, n.º 10, cantonada á la Barra de ferro.

Exposició regional.—En lo mes de Maig vinent se 'n celebrará una en Perpinyá.

Fret primerench.—Diuhen de Vich que la setmana passada s' experimentá molt notable baixa de temperatura, efecte de la copiosa nevada que cobrí lo Pirineu, haventne arribat també á bon número de montanyas de mes aprop, com las de Ripoll y locims de Vidrá.

Industria olivarera.—A Tortosa s' han fet las probas públicas de duas máquinas agrícolas inventadas per un industrial d' aquella ciutat. Ditas máquinas son una *desgranadora* y una *trituradora*, d' aplicació á la industria olivarera.

Proposició curiosa.—En lo Ministeri de las Obras públicas de Fransa s' estudia actualment una curiosa proposició presentada pera evitar los efectos de las descargas eléctricas en los camps.

Se tracta de convertir tots los pals telegráfichs en altres tants para-llamps, unintlos als rails del carril pera que al llarch d' ells se perdi 'l fluhi.

Lo gasto que ocasioni aquesta mida al Estat será de 5 milions de franchs, pero s' evitarian la major part dels sinistres deguts al llamp que anyalment causan perjudicis per valor de mes de 50 milions.

Reunió agrícola.—La Junta Directiva de la Associació Agrícola de la Provincia de Tarragona, convoca una reunió pública d' agricultors y especialment los del Partit de Valls, en qual ciutat se celebrará 'l dia 20 del corrent, ó siga, demá diumenje, á fi de donarlos hi á coneixer los propósitos que abriga dita Associació y las ventatjas que pot proporcionarlos hi.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Alcover (Tarragona).—La fira que se celebrá lo diumenje últim se vegé molt concorreguda de gent.

Se verificaren bastantas tranzaccions, particularment en bestiar petit que tots los anys n' hi sol acudir molt.

Bellver, (Cerdanya).—Han sigut de gran importancia las transaccions verificadas en la fira ultimament celebrada, alcansant lo bestiar, aixís boví com de llana, preus altament beneficiosos.

Bruch.—La cullita d' oliva es casi nul·la. Los jornals se fan á 8 y 9 rals y fins menos.

Mal hivern se prepara pera la gent pagesa, segons nos escriuen de dit punt.

Falset (Tarragona).—La recolecció de la avellana ha sigut escassíssima.

Mahó.—Los primers bolets de la temporada s' han venut á 45 céntims de pesseta la lliura.

Puigcerdá.—Nostre colega *La Voz del Pirineo*, diu: «Unas damas de Beziers (Fransa) que 's dedican al comers de fruytas, han estat aquestos dias recorrent los horts dels voltants de nostra vila, comprant penjants del arbre, tota classe de peras y pomas, cosa nova pera nostres horticultors verificar vendas d' aquesta índole y que proba la fama que en l' interior de Fransa van adquirint las fruytas d' aquesta Cerdanya.

Reus.—Lo moviment que s' observá feya creure que las transaccions serian importants, mes no resultá aixís porque 's nota certa calma en alguns articles que priva realisar alguns negocis

Admetlla: Importants son las remesas de la d' Esperansa que, com la demanda no es molta, troba facil colocació als mateixos preus anteriors de 15 3/4 duros per classes bonas y de 15 á 15 1/4 duros en tipos regulars. Si no ve un poch de calma se mantindrán ab fermesa los preus, porque las existencias no son tant fortas com altres anys en aquesta época.

Mollar: Segueix la calma y per aquesta causa algunas de las partidas qu' han entrat se depositaren, porque los tenedores no volen cedir als baixos preus de 37 1/2 à 38 pessetas lo sach de 50·40 kilos, que ofereixen aquestos tractants. Al preu de 38 13, se n' ha fet algun ajust.

Planeta: Poca importancia té la que s' ha presentat y venut al preu de 18 duros.

Comuna: De 14 1/2 à 14 3/4 duros se ven la poca que 's presenta.

Llargueta: N' hi ha poca y s' ha pagat à 15 duros.

Avellana: Se fan operacions als preus que indicarem l' últim dilluns; los embarchs sovintejan, mes los preus no varian de 30 1/2 à 31 1/2 pessetas lo sach de 50·40 kilos.

Olis: Aquesta grassa no disfruta de molt favor, la calma que sofreix l' ha fet baixar un poch donchs que 'ls de arrieria no 's pagan à mes de 12 à 12 1/8 y té de ser fi per valdre à 12 1/2: los bons de 13 à 13 3/4 y 'ls fins del camp de 15 1/2 à 16 rals. Las entradas son pocas.

VINS.

La administració francesa ha dictat una lley severíssima sobre 'ls vins.

La anunciada lley comensa per no reconeixer com à *vi* mes que l' obtingut per la fermentació del rahim fresch, disposant que sols lo liquit d' aquella procedencia podrà ser venut ab tal nom. Los productes procedents de la pansa y lo conseguit per medi de la fermentació obtinguda afegint sucre à la brisa fresca, no podrán ser venuts com *vins*, per mes que 'l Gubern francés haja tolerat y fins protegit semblant elaboració en vista de la escassetat del producte natural.

La severitat de la lley en aquesta materia es tal, que fins pera las barrejas del vi natural ab los de pansa y sucre, cualsevol que siga la proporció en que figurin aquestos, exigeix que perdin los caldos resultants, al ser presentats à la venda, lo nom de vins ab que avans los calificava 'l comers, establint pera 'ls contraventors de la lley multas de 25 à 500 franchs ó presó desde 10 dias à 3 mesos, segons los casos.

Banyolas.—Diu nostre colega *El Banyolense*: «Per alguns vehins s'ha comensat ja la operació coneguda en lo pays ab lo nom de *trascolar* lo ví. Segons sembla lo caldo obtingut dels rahims de Llansà es d' exel-lents condicions en la cullita d' aquest any.»

Bruch.—En aqueixa comarca é immediatas no s' ha cullit ví pera beure.

Falset.—La cullita de ví resulta sumament inferior en cantitat al any passat y la calitat també deixa un poch que desitjar.

Los preus á que s' ha pagat la berema varian entre 13 pesetas quintá, preu máxim y 10 com minim. Los propietaris están bastant desanimats.

Felanitx (Mallorca).—Aquestos últims dias s' han efectuat algunas vendas de ví á 14 rals lo quartí; y, segons sembla hi ha tendencia al augment de preu pera 'ls caldos de superior qualitat.

Fransa.—Las noticias que 's reben de diferents centres de producció son de que en lo Lot y Garonne s' esperan vins de molt bona calitat; en la comarca de Nantes la cullita es dolenta; en lo Loiret, escassa y en la Baixa Borgoña, inferior á las esperansas. En lo Rosselló ha terminat la berema ab resultats satisfactoris respecte á la calitat, pero no referent á la cantitat.

En lo mercat de París hi van moltes mostrars de vins nous, pero encara no han comensat ab activitat las transaccions.

Italia.—Lo total de la cullita de ví no excedeix de 22 milions d' hectólitros. L' any passat fou de 32 milions

Per lo tant, á pesar d' haver aumentat considerablement las plantacions de vinyars, hi ha aquest any una diferencia de menos de 10 milions d' hectólitros.

Las quatre quintas parts del ví resultan de bona calitat y 'l restant mitjá ó dolent, segons los estats publicats per lo Departament d' agricultura.

Cada vegada 's ressent més Italia de la falta de mercats pera la extracció de sos vins desde la ruptura de las relaciones comerciales ab Fransa.

La Bisbal.—En aqueixa comarca hi ha hagut poca berema.

La major part del rahim que allí s' elabora es importat, procedintne molt de Valencia.

Reus.—Lo preu mitx de la berema, segons la relació presentada per los pesadors al Ajuntament, ha resultat en lo present any, lo següent: berema negra de 6'57 pessetas lo quintá catalá de 41'60 kilos; blanca y negra barrejada, á 5'16 pessetas; y la blanca sola á 4'50.

IMPRENTA DE VÍCTOR BERRÓS Y FILLU, MOLAS, 31.—BARCELONA.